

HETILAP

az ipar-világ, tudomány, művészet s szépirodalom köréből.

Tartalom: A jól rendezett gazdaszat ismertető jegyei. (Levéltöredékek.) II. L. — Rövid atasítás a gőzfürdők használatáról. Dr. Tóth. — Oklevelek III. Thordai F. II. Rákóczihoz irt rejtélyes levele. Közli D. Ö. Á. — Könyvismertetés. — O — Napoleon első szerelme. Gámán Zs. — Hírfűzér. — Tárca: N. Színház. — Mindenféle. — Hivat. és magán-hirdetések.

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS.

A folyó félév végének közeledtével t. cz. olvasóinkat a következő 2-dik fél évi előfizetésre korán kívánjuk figyelmeztetni, hogy a czimzetek kinyomásában s a lap szétküldésében akadályoztatva ne legyünk.

Előfizetési föltételek.

Félévre vidékre postán szétküldve 5 f. 40 kr.

„ helyt házhoz hordva . . . 4 f. 48 —

Évnyegyedre vidékre postán szétküldve 2 f. 50 —

„ helyt házhoz hordva . 2 f. 24 —

Előfizetéseket a cs. k. postahivatalok mindenütt elfogadják, helyt Tilsch János könyvkereskedése.

Kolozsvártt június 10. 1853.

TILSCH JÁNOS, kiadó.

A jól rendezett gazdaszat ismertető jegyei.

(Levéltöredékek.)

II.

Véleményünk szerint vannak a gazdaszatnál is oly külső jelenségek, melyek biztos ismertető jegyül szolgálhatnak a jól rendezettségnek; azok körül-belől a következők:

1. Az egész gazdaszatnak minden egyes részleteiben a rend és összhangzás megragadó képét kell hogy magán hordja. A munkáknak előre átgondolt terv szerint kell folyniok, hogy a munkarendezésnél akadályok ne merülhessenek fel s hogy a mihez kezdenek kellő gondnal, pontossággal, szakismerettel és megfontolással lehessen végrehajtani.

2. A gazdasági eszközöknek általában jó karban kell lenniök és oly mennyiségben, hogy előré nem látott esetekben e tárgy miatt fenn-

akadás ne történjék. A tulbőség és fény szükségtelenek, sőt károsok lehetnek; ha tudniillik a gazda a csinosság kedviért némely munkagyorsító s erőkimélő eszközöket elmellőz, azonban az eszközök tartásánál és használatánál a rendnek és kiméletnek nem szabad hiányzani.

3. A gazdaszathoz szükséges marháknak jó karban, s a viszonyokhoz mért arányban vagy is oly mennyiségben kell lenniök, hogy a jószág iga-munkáit könnyen végezhessek, a kellő trágyamenynységet mindig elegendő bőségben előállithassák, s a jószágmivelés céljának, a lehető legnagyobb jövedelemhajtásnak megfeleljenek. A marhatartás vagy a táplálás se ne pazarul, se ne fukarul történjék, s ha csak lehet egész éven át egyforma arányban, de még is, hogy mindig kitünjék az olesóság utáni törekvés; a jó gazda nem maga-termesztette kosztot csak nem várt balesetektől kényszerítve használ; a haszonnal eladható gabonát e végre csak oly esetekben fordítja, ha igásmarhái erőteljes táplálást igényelnek, vagy fiatal állatai növelése követeli; de akkor is az okos meggazdálkodás a vezére.

4. A jószágnak jó erőben tartására szükséges sőt tenyésző erejét magasbitható trágyának mindig elegendő mennyiségben kell készülnie magában a jószágban; minthogy az állati trágya ha nem is épen a legjobb, de mindenesetre a legolcsóbb, ha csak az állattenyésztést okosan üzi a gazda. Más trágyaszerek használata nézetünk szerint csak a következő kevés esetben igazolható:

— ha bizonyos növények tenyészését siettetni akarja a gazda, mint például némely vidékeken a lóherét gyps-szel.

— ha a kikordott állati trágya erejét a termelés szaporítása tekintetéből növelni akarja, például ha meszet elegyít a trágya közé, mint tesznek sok vidékeken a jó gazdák.

— ha a kereskedésben kapós, tehát jól jövedelmező oly növényt akar tenyészteni, melynek tenyészése biztosítására a közönséges istálló trágya nem elégséges.

A ki gazdaságát vásárolt trágyára alapítja, az terveit kivételében sokszor csalódhatik; az a jövő iránt csak emberi biztossággal sem lehet.

5. A gazdasághoz tartozó szántóknak és kaszálóknak általában minden darabka helynek jó karban kell lennie; gondos ápolás bélyegét a víz ne mosta legyen le róluk.

A hol a rétek helyenként ingoványok, a nád büszkén emeli magasra fejét, a tápláló füvek helyét csikófarak foglalja el, vagy épen szuró tövissek, látszik, hogy az ily gazdaság a jövedelmezés magas fokától távol van. Hát még ha a szántóföldeket kígyóhagyma, perje s más burjánok lepték el, ugyan hogyan állana közel céljához az ily gazdaság? A hol a földeket a záporok leomló vize, tetszés szerint beharangolja s a termőföldet szertehordja, hol felfogó medrekről gondoskodva nincsen; hol az esővíz árkokat és keresztülkasul a szántókon, ott a jól rendezett gazdaság nincs meghonosulva.

6. A művelésbe vett növényeknek kivétel nélkül mindig a lehető legnagyobb termést kell adniok. Hiányos, nem idejébeni művelésből következő, földsoványság, rossz megválasztás, vagy rosszul választott vetéscseréből következő rossz termésnek nem szabad eléfordulni; a rossz termést csak természeti csapások, kemény tél, nagy szárazság vagy sok eső s más hasonló igazolhatják. A takarmánynövények úgy legyenek művelve, hogy lehető csekély kiterjedésű hely szolgáltassa a szükséges takarmányt.

Magától értődik, miszerint a természetre a föld természeti tulajdonsága, fekvése, az égalj stb. lényeges befolyást gyakorolnak, azonban világért se hidjuk, miszerint a földtermékenység csak a föld természeti minőségétől függene; mert az nagy mértékben függ a gazda értelmességétől, szorgalmától, ügyességétől.

7. Végre bár mekkora legyen a jószág, minden hozzátartozó földdarabnak annyit kell jövedelmezni, mennyiben azt veteményesnek, dohányosnak stb. kibérelnék. Fájdalom a gazdaságokban ilyenféle számításokat nem igen szoktak tenni, tehát ha kérde valaki, mennyi tiszta jövedelmet adott ez vagy amaz föld vagy rét? nem tudnak reá felelni; pedig számítás nélkül biztossan haladni nem lehet.

Ha ön valamely jószágon az elszámítók feltételeket még csak egy részben is nem látandja teljesítve; ne sokat vesztelgesse idejét an-

nak vizsgálatával, mert nem érdemli a fáradságot; ott vagy az elrendezés vagy a végrehajtás kereke meg van romolva. L.

Rövid utasítás

a gőzfürdők használatáról.

Az e lapokban is több ízben említett Dr. Szombathelyi-féle fürdőintézet a sétatér kezdetén annyira elkészült már, hogy csak még némi rövid ismertetést és utasítást tartunk szükségesnek közölni az, ezen intézetet mindig nagyobb számmal használó közönség érdekében.

Különösen megemlítjük a több nemű fürdők között az újabb korban nálunk is mindig nagyobb és méltó kiterjedést nyerő gőzfürdőt, melynek előállításával nem csekély érdemet szerzett magának a vállalkozó tulajdonos, és melyet több évi tapasztalás után — egészségesnek mint legjelesebb profilacticumot, betegnek pedig mint leghatós és legártatlanabb következtetésű gyógyszer — a leghöbben ajánljuk. Kiemeljük ennél fogva különösen ezen fürdő hatásmódját, rövid utasítással miképeni használatáról, s megemlítjük némi nemeit a betegségeknek, melyekben a gőzfürdő hatása kitünő.

A gőzfürdőnek legközelebb eső hatásköre a bőrrendszer és a vérkeringés, kitünő visszahatással az idegrendszerre.

Az által, hogy a bőr tisztaságát kiválólag előmozdítja, a bőr különböző mirigy-utjait szabadon tartja, s főképen az izmirigyek működését elősegíti, a testnek egyik főútját nyitja meg a kóroanyagok kihajtására. Más részt a vérkeringés fölelevenítése által a test mélyebb részeiben rejlő pangásokat, izzadmányokat s dugulásokat eloszlatja, s az alkotó részek vegyületére módosítólag hat, — míg a gőzfürdővel összekötött hideg zuhanyozások, a mellett, hogy a testszervezet fölzigatottságát csilapítják, hathatósan segítik elő a bőrnek külső viszonyok elleni edzését. Továbbá a megrázások által — melyek az egymást rögtön követő ellentétes befolyásokból erednek — az egész idegrendszert kitünőleg erősíteni, az ellankadtat föleleveníteni, s a betegeskedőt a legjótékonyabban módosítani képesek.

A gőzfürdőt legjobb reggel ebéd előtt, s minden esetre egy két órával a reggeli után használni. A test fölhevítve, a vérkeringés igen fölzigatva ne legyen. Minél fogva a fürdőbe mindig olykor kell menni, a mikor más körülmények a fürdéshez szükséges kényelmet nem

zavarják s az arra szánt időt igen rövidre nem szabják. Minden esetre tanácsos arra, hogy a test a lehető legnyugodtabb állapotban juthasson a gőzfürdőbe, azelőtt, mielőtt ebbe lépnénk, egy vagy kétszer az esőzuhany alá állani. Az elsőbször fürdők az alantabb hőfokkal elégedjenek meg s csak többszöri fürdés után használják a 36—40 foknyi hevet.

A legczélszerűbb helyzet a fürdőben a hátton feküdni, a szájt mindig felnyitva tartani, hogy a lélekzet sehogy se akadályoztassék, s a netalántán szenvedő légsövek a gőznek, ezekre kitünő lágyító és csilapító hatásához szabadon juthassanak, — a további megszokásig az első kellemetlen érzetnél — szemkápráztatás, főszedülés, kurta lélekzet jelentkezésénél — a gőzfürdőből ki kell lépni s az esőzuhany által a testet fölfrísíteni, meghűteni, mire ezen érzet rögtön megszűnik. Ezen rövid meghűtés után közönségesen hosszabb ideig 15—30 perczig lehet a gőzfürdőben maradni, s ez alkalommal a nagyon czélszerű a beszappanozást, vesszőzést, kefedörzsölést elővenni. Nagyon elősegítetik a gőz hatása, ha ez alkalommal egy-egy pohár friss vizet iszik a fürdő. A másodszori és rendszerint utolsó hűtés a legnagyobb fontosságu, minthogy ettől függ csaknem az egész fürdés jó következése. Ezen hűtés — melyhez a kádba merülések is tartoznak — a legnagyobb kitartással végeztessék, s rövid félbeszakasztásokkal mindaddig folytattassék, míg a testet egy tartós fázás éri és különösen a fő ismételt zuhanyozás által a természetes meleget visszanyeri. A zuhanyoztatás alatt a lábakat, karokat, arcot különösen a mellett a kezekkel dörzsölni kell, és többszöri mély lélekzettel elősegíteni azon csaknem kéjtele érzést, mely ez alkalommal az egész testet áthatva, ugymondva csalhatlan tanúságot tesz ezen fürdő jótékonyágáról. Egy pohár friss víz a hűtés közt nagyon csilapítólag hat a testre. A hűtés végezte után a test hamar s jól töröltessék meg a fürdősegéd által, s egy néhány perczig a fürdőköpenybe burkolva, nyúgodtan be kell várni a test visszahatását, mely ha izzadási hajlamot mutatna, s ezen izzadás a gyógyczélhoz nem tartoznék, vagy pedig a fő újra megmelegsik, s nehéz, nyomó érzést okoz — miből azután főfájások, lankadságok s más, egyedül a könnyeden végzett hűtésből eredő kellemetlen, a fürdő további hatását is meghiusító érzetek keletkeznek — ezen tünetények is minden esetre ismételt zuhanyoztatások vagy hideg főborongatások által elhárítandók. Nagyon czélszerű a fürdő utó kellemeit, melyek közt a kitünő jó

étvágy első helyt foglal el, egy rövid séta által kiegyesítenni.

A fürdők felosztását illetőleg megjegyezzük, hogy legczélszerűbb eleinte csakis minden második vagy harmadik nap, s csak később a negyedik, hatodik fürdő után a napontai fürdéshez átlépni. De ekkor is minden harmadik vagy negyedik fürdőnap után egy vagy két napot szünetölül tűzni ki. Még megjegyezzük, hogy ezen fürdőt mindennemű testalkatás — kellőleg használva — a legjobban eltűri, s hogy ha a hűtés a maga rendén történik, minden évszakban s minden időjában használható.

A betegségek között, melyekben a gőzfürdő czélszerű használata a legkitünőbbben mutatja hatását, s melyek egyes esetében a beteg mindég kérje ki előre orvosa tanácsát s felügyeletét, kiemelünk egynehányt u. m.

A rögzött csúzos (rheumaticus) bajokat. Ide tartoznak azon üdült semmi szernek, még a nagy gyakorlatban álló dörzsöléseknek sem engedő szaggató fájdalmak a vállaknak, lapockáknak, hátgerincznek, láboknak sat. melyek többnyire hűlésből származnak s legtöbbször a részek (karnak, lábnak) elerőtlenítésével, elszibbadásával végződnek, s a hason iz-szaggatással együtt, a hőrendszer megzavarodásából erednek.

A köszvényes szenvedések s a köszvényes lerakódások.

Az aranyér számtalan tünetényei. Nincs szer, mi a test különböző rendszereit oly jótékony és oly hatásos tevékenységre izgathatná, mint a gőzfürdő, s ezen hatásának tulajdonítható azon jótékony változás, mely több fürdők használata után, az egész testszervezetére mutatkozik s mi a pangó nedvek — melyek az aranyér főokozói — eleven körzésbevételének eredménye. A gőzfürdők ezen tulajdonságán fekszik a máj- és más pangásokat s dugulásokat, valamint ezekből eredő számtalan szenvedéseket oszlató oly méltán dicsért erélyes hatása. Innen fejtendők azon jó következések, melyek rögzött náthában, üdült étessőcatharuson alapuló emésztetlenségben (indigestio) s hasfolyásban (diarrhaea chronica) koronázzák a gőzfürdő használatát. Legyen szabad e helyt Hamerny prágai egyetemi tanár orvosi folyóiratából, a gőzfürdőt illető ezen szavait is elhozni (Prága 1853. I-ső kötet, 35 lap) „a gőzfürdők az üdült catharusban, az úgy nevezett tuberculosiban a legkivánatosabb sikerrel használtatnak, a betegek, kik kurta lé-

lekzettel bajlódnak tetemes könnyeb-
séget éreznek.”

A bőr betegségei között alig van, mely ezen hatós fürdők után el ne múlna, és nagyon sok, mely hogy más szereknél tartósan engedjen, ezen fürdők kiegészítő hatását feltételezi. Évekig tartó fekélyek, ki nem irtható kútegek, továbbá begyógyult fekélyek és sebek után hátramaradt fájdalmas és keményedett hegedések — legbiztosabb gyógyszerüket a gőzfürdőben találják.

Nem eléggé magasztalható a gőzfürdő hatása a bujasenyv több tünetnyeiben. Így leghatósabb és mondhatni legkellemetesebb óvó-szer ezen betegség másodalakái ellen, valamint csaknem mindig segélyt nyújtó menedék a minden más szereket siker nélkül felhasznált egyéneknél.

A gőzfürdővel összekötött s egymást rögtön követő ellentétes befolyások, igen megrázó hatással vannak a testre, különösen az idegrendszerre, hogysem előre is mély következtést ne gyanítassanak ezen rendszert illetőleg. S csakugyan a gőzfürdő használata alatt feltűnő változások mutatkoznak az idegtünetekben. El-lankadt képességek újból ébrednek, elszibbadt tagok érzést s mozgást nyernek, gyötrő görcsök s fájdalmak sok ízben csak emléküket hagyják hátra. Jó sikerrel használhatnak ennél fogva ezen fürdők a fő- s arcfájdalomnál, görcsös lélekzés és nem szünő hányásnál. Továbbá a nőnem különböző méhbajainál, melyekből árja szokott kiindulni az e nemet gyötrő görcsöknek s fájdalmaknak.

Ide számítandó végül azon kellemetlen érzet, azon bágyadság és roskadó lankadság, mely a testet néhol meglepi, s melynek okát vagy nem lehet tudni vagy azt éjjelezésben, erőtetett szellemi munkában vagy pedig hosszas út fárad-ságaiban keressük. Ezen érzet, mely néhol gyenge lázas tünetnyektől is kísértetik, egy gőzfürdő által tökéletesen elmellőztetik s a test utána — a fürdők szokott kifejezése szerint — *ujon szü-letve érzi magát.*

És ezzel bezárjuk jelen futó sorainkat, melyek — ha a szenvedők figyelmét valamenynyiben az itt helyben levő, ritka diszszel és kénye-lemmel ellátott intézetre vonták s annak üdvös használatára ösztönözték — céljokat elérték.

Dr. Tóth.

Oklevelek.

III.

Thordai Ferecz, konstanczinápolyi
ügynöknek II. Rákoczy Györgyhöz írt
rejtélyes levele.

Isten eo Szent Felsege Nyodat kegylmes
uram minden üdvességes Jokkal jó szerencsés
hoszsu étlettel álgia megh szerelmesével egie-
temben.

Istennek legien hála kemes uram most it
semmi oly hírek és állapotok ninczenek Nagod
Személyére sem hazára nézendő, melyrül szük-
ségh képpen kellene Nagodat tudositnam, mind
azon által lévén alkalmatosságom az híreknek
expedialásában akaram Nagodat ide nézendő, és
köztünk folyo bizonyos hírekkel tudositni, Die
12. July hozák hírét hogy annak eleotte két
nappal úgy mint tizedik, negyven saikákkal ko-
zákok, leven három ezeren, ütöttek egy Eregly
nevü Török városra az hol az Galyakat szokták
czináltatni, az Kapuczi Passát mely arra rendel-
tetet gondviselő volt el fogták, az várost megh
égették, az népnek iffiat el rablatták, véneit ki
vágták, az Galyakat azakhoz valo épüendő fák-
kal megh égették, dolgokat vegezvén békével
el mentenek, az mely város ide júni menni szá-
razon is egy napi járo földpostát küldvén az
Xtltg a) megh hozta bizonyoson úgy lenne az
dolgokkal, de az mellettem levő hykdbyg b) oly
emberrel beszéllet az mely ugian ot volt, es az
szerint mondotta Glgye Syppy ptmheptnte ntg c)
de nem akarnak Efte ltpbetkh d) akarmit czi-
náljon. Ez Kegmes uram oly tpzt ltpbte kts ijfmh
iy yb ntqtpbetkhtn tmhte tgettktn tu hfe xfuky
fgyhfn e) etc. Leven Kegmes uram Divanjan
Lbfk Yuh Ymy g) menván be az vezérhez eli-
ben menek akarván köntöséhez békélleni, nem
engede, hanem az kezemet megh fogá, és megh
szoritá, melyből nem remélek idengenséget, most
érkezvén Kegmes uram reájok az Romazon, egy
nehány nap nem bánthatjuk őket, de ismet két
három nap mulva el megiek hozzája, és végire
megiek mi okon halogattya az Yhykctnfe h) el
venni. Reis Effendinek és Czaus Passának Nagod
köszöntését és hamar üdön valo Nagod megh

a) Vezér.

b) Jánczár.

c) Murat Passa segítséget kér.

d) töbet veszteni.

e) esze veszett Nép, hogy ha az kereszteniek egiet
értenének, el jöt volna orájok.

g) Urin Ali Aga.

h) ajándékot.

látogatását jelentvén kedvesen vöttek, és ajánlyák magokat az Nagod szolgálattára. Az Huszan Annia commendalta ember ki menvén egy Czifikében emberét küldötte hozzám, magam az Divanban levén szemben nem lehettem velem, hanem Harsany uramnak azt mondotta, hogy én nekem mongia megh, hogy enyim az ő kapuja, és ajtoja, most mindenfelé mulatni ki öszlottak készitvén magokat az böjthöz, de szeredán kezdenek az Romazánhoz, es begyülekeznek szemben levén velle az mire magát igéri Nagodat tudositom felölle; Egy Utkmhtu *i*) vagion kegmes uram ki ennek elötte ide tartat az kapikihakhoz, volt ennek elötte az Nfbynfnkyn efugydy, *k*) most is ugian ő velle fordittja megh az Ymyn *l*) az Nfbyn utkmhtu *m*) leveleit, hü igaz ember, Nagod kegessegét várja, ennek elöttis volt Nagod jo akarattal neki az Nagod kegielmessége. Ennek elöttis valo levelemben Nagodat holmi dolgokrül bőveben tudositotam, ha mi oly következik, levén alkalmatosságom Nagodnak értésére adni el nem mulatom.

Isten eő Felséghe kegmes uram Ngodat sok esztendőkigh szerenczés jó egészségben éltesse, és tarcza megh Nagodat szerelmesével együtt. Datum Constantinoply die 14. July Anno Dni 1654.

Nagodnak alázatos szolgálja

Thordai Ferencz.

A károlyfejérvári Bayáni gróf könyvtárában levő eredeti levél után Nro. 5. IV. 4. 233. sz. megfejtette és közli

D. Ö. A.

i) Lengiel.

k) Kozákoknak Tolmácsa.

l) Agák.

m) Kozák Lengiel.

Könyvismertetés.

Magyar olvasó-könyv, gymnasiumok, polgári és real-tanodák s magán növendékek használatára; dolgozák és szerkeszték Gáspár János és Kovácsi Antal, nevelők. Első folyam 7—11 éves gyermekeknek. Első fele, második javított és bővített kiadás; ára füzve 30 pkr.

Lehetlen a legőszintébb részvétellel s a legnagyobb hazafiui örömmel nem üdvözlennünk a fenn czimzett könyvet, mint irodalmunkban egészen új jelenetet, melytől valamint a nevelés és oktatás körében, úgy magában az irodalomban is a lehető legnagyobb hatást és sikert reméljük.

Jelen vállalatot megelőzőtt egy pár magyar gyermeki olvasó-könyvek, csaknem kizárólag

morális irányzatúak voltak, hosszas okoskodó és rábeszélő alakban előadva, melyeknek aztán semmi hatásuk sem volt, részint egyoldalúságuk miatt, főképen pedig azért, mert azon elvek, melyek benne érintve voltak, s az ezek által kifejtendő érzelmek, valamint a kivitelben követett előadási modor merőben kívül esett a gyermekvilágon. Újabb olvasó-könyveink pedig nagyobb, vagy kisebb mértékben felekezteségi szellemük miatt nem válhatnak köztulajdonává az összes gyermekvilágnak, hol minden egyoldalúság mellőzésével a gyermeki lélek és értelmi képesség összetes fejlesztésére, a nemes érzelmek ébresztésére lehet és kell törekedni.

És épen azért neveztük a fenczimzett könyvet új jelenetnek irodalmunkban, mert szerzők hozták fel előbb azon elvet, hogy mivel a nyelv és lélek szoros kapcsolatban van egymással, mindkettőnek összetes és párhuzamos mivélésére kell mindenek előtt törekedni a gyermeknél, a nyelv-készség és értelmi erő levén minden ismeretszerzés alapja és nélkülözhetlen eszköze.

Ezen elvitathatlan igazságu lélektani elv gyakorlati kivitele is véleményünk szerint nagyon jól sikerült szerzőknek; ugyanis a közölt olvasmányok, leírások, festések, mesék, regék, regedalok, beszélek, történeti képek, jellemvonások, példázatok, példabeszédek, közmondások, dalok, gyermekvilági apróságok, furcsaságok, adomák, imák, talányok, találós kérdések levén, mindjárt látszik bennök a nagy változatosság, melynél fogva valamint a gyermeki értelmi tehetség különböző egyes ágainak mivélésére, úgy a nyelverő sok oldalú fejlesztésére sükerrel hathatnak.

Az egyes darabok továbbá mind a gyermekvilágból vannak véve, az ész és érzelem köréből kedélyes, mondhatni költői modorban előadva; miért a gyermekeknek mindig kedvelt olvasmányai lesznek; és azon tiszta magyar nemzeties szellemmel, mely az egész könyven előmlik, korán barátkozván a fiatalaság, az olvasáshoz, önmunkássághoz kedvet kap, s a nemzeti irodalmat megkedvelni s becsülni megtanulja.

Ezen előnyekért részesült jelen olvasókönyv oly kitünő fogadtatásban, hogy a közönség jelen második tetemes számu (2500) példányos kiadást is hasonló részvétellel fogadja, s ezt igen méltán megérdemli, annyival is inkább, mert a nagyon csinos és gondos kiállítás mellett nagyon olcsó, bizonyosságául annak, hogy a vállalat nincsen nyereségre számítva.

Napoleon első szerelme.

Bourrienne, Napoleon egykori titkára, emlékirataiban következő eseményt beszél el Bonapartéről.

Toulonban voltunk, a császár csak hadnagy, én altiszt valék.

Egy nap így szólt hozzám: Szerelmes vagyok!

— Szerelmes, kérdém, és kibe?

— Egy kis leányba, ki a bástyák mögött egy kis házban lakik. Semije sincs, csak szépsége s kedélyes lelkülete. Órákig ülök mellette, hallgatom őt s elmerengek bájos alakján.

— S ő szeret téged?

— Az örültségig, hevesen, spanyol módon, mert ő cataloniai; ő szeret határtalanul, önzés, kaczérság nélkül; nem úgy, mint a nagyvilág hölgyei, kik szorgalmasan utánnéznek, ha jól van-e hajok fésülve, mielőtt gyön géden ránk tekintenének.

— Tehát el fogod csábitni?

— O nem. Eugeniának anyja van, ki nevezetes hatást gyakorol reám. Férje, ki valamely nagy családból származott, mindent elkövetett, hogy őt nőül vegye, mert e nő erénye rendithetlen volt, s azt hiszem, e szegény ember inség és nyomorban halt meg. Az anya tisztán s mocsoktalan akarja leányát megőrizni, s erre a legjobb módot választá, midőn bizalmával megajándékozott. Nem rég elküldé leányát, s így szólt hozzám: Bonaparte, ön szereti leányomat. Vagy örökre elhagyja házomat, vagy megesküszik ön kardjára, mely mint hiszem, nagy és nemes tetteket fog kivívni, hogy leányomat tisztelni fogja, s nem vezetí oly lépésre, mely anyja szeretetétől fosztaná meg. Azonban, hogy leányomat kemény harcznak ki ne tegyem, kötelességem őt a vészről távol tartanom. Kérem tehát őnt, ne látogasson meg többé.

— S hol ismerted meg e hölgyet?

— Le akarták házukat rombolni, hadtani szempontból. Én voltam megbizva e parancs végrehajtásával, s láttam, hogy e lak épenséggel nem áll útban. E megbizatus következtében ismerém meg e hölgyeket, s most az elmondott szerencsétlen helyzetben vagyok.

Bonaparte néhány nap komoly, búsongó volt, végre kérdé tőlem: mit gondolok egy szerelemből kötött házasság felől.

— A hogy vesszük, felelék. Nagyravágyás nélküli emberre nézt gyakran szerencsés dolog. Oly emberre nézt azonban, kinek nagyra törő lelke van, az ily regényes házasság mit sem ér, mert magasb céljai elérésében minden utat elvág.

— Az igaz, mondá ő.

Ezután két nap nem láttam őt. A harmadikon levelet vettem tőle, mely még olvashatlanabb volt, mint rendesen, s melyben kért, látogassam meg őt, mert láza van.

Elmentem.

Bonaparte egy nagy kávé edény mellett ült, s minden negyed órában egy csészével tölte magának. Megjegyzém, hogy betegségében ez nem hasznos, de ő mondá:

— Egy jelentést kell tennem, s e végett szükség magam fölhevíteni.

— Hát rosszul állsz szerelmeseddel?

— Ellenkezőleg, szinte a legjobban álltam volna, de letudtam magam győzni.

Kérdő kíváncsisággal néztem rá, ő megértett s mondá:

— Nem szívesen beszélek magamról, főleg oly dolgokról, melyeket a férfiak gyermekségnek tartanak; de érzem, szükséges elbeszelnem a történeteket. Tegnapelőtt a spanyol özvegynél jártam; nem vala otthon, de Eugenia kedves, ingerlő, gyöngéd volt; ő várt reám. Sokaig bizonyos távolban álltam tőle, s a lehető leghidegebben feleltem kedves, ártatlan faggatásaira; de ő sirni kezdett s hidegségemet szememre hányta. Vigasztalni, megnyugtadni akarám, s nem sokára oly közel érzém magam hozzá, hogy a veszély egy haszálra volt. Ekkor Eugenia eltaszitott magától, megragadta kardom markolatját s szólt: „Esküdjél meg, Napoleon, hogy nőül fogsz venni!” Hideg borzadás futott végig hátamon, szivemen, s volt erőm becsületes ember maradni, s azt felelém, hogy nem esküdhetem.

— Vonakodásom mellett is — folytatá Napoleon — gyöngédsége nem szünt meg. Kibontakozám karjaiból, s volt bátorságom őt elhagyni. Távoztamkor találám anyját, a kinek mindent elbeszéltem. Ő megköszönte, s kért, ne látogassam meg többé Eugeniát. — Igaz — mondá, hogy szegény gyermekem szerencsétlen lesz. Bár csak visszatérhetnék Barcelonába; a szorakozás talán vigasztalna. — Ha be akarja ön bizonyítani, hogy engem becsül, válaszolám, elfogadja tőlem az utazási költséget. Ne feledjen engem, s ne mondja soha Eugeniának, hogy szivéből örökre kitépje emlékeket. — Ma reggel elküldém három havi fizetésemet, melyet kölcsön vettem, a nélkül hogy tudnám, miként adom vissza e pénzt. Majd meglátjuk, a sors segitni fog.

Bonaparte Napoleon, kinek zsebében akkor egy fillér sem volt, néhány év mulva Europa hadsergeinek oszta parancsokat s a világ legszebb trónján ült. Egykor emlékeztetém Eugeniére:

— Ah! — mondá — soha sem szerettem igazabban s jobban; de akkor hadnagy voltam. Gámán Zs.

H I R F Ü Z É R.

— A birodalombeli takarékpénztárakra nézt legfelsőbb helyen szabályozó törvények hagyattak jóvá, melyek szerint az egyes takarékpénztárak szabályai, a mennyiben eltérők volnának, módosítani fognak.

— „Ferencz József“ gőzös közelebről 4 1/2 nap alatt érkezett Galatzról Pestre.

— Az újabb időben igen sok disznót vittek Magyarországból Hamburgba az angol hajók élelmezése végett. E szállítmányok, hir szerint meg fognak szünni, minthogy az angolok a szükséges húst ezután Buenos-Ayres-ből vásárolják be, hol egy egész ökör húsa körülbelöl 1 pfrtba kerül.

— Előpatakról írják, hogy ott a vendégek száma jelenleg sokkal több, mint volt tavaly ez időtájban; azonban Oláhországból még egy sem érkezett.

— Auztralia aranygazdagságáról fogalmat adhat azon körülmény, miszerint mult évben ott

140,163,264 pfrt értékű aranyat ástak ki, ide nem számítva azon aranyport, mely a munkások kezei közt van.

— Heckenást Jókai Mór és Vas Gereben vezetése mellett, lehető legdiszesebb kiállítással, kellő fametszetekkel a „magyar adomák“ gyűjteményét adja ki. A munka ára igen olcsó lesz.

— Dobsa Lajos régibb színműveit szándékozik sajtó alá adni.

— A Szépirodalmi lapok kiadója jelentti, hogy a szerkesztő visszavonulása és más körülmények következtében, e lap kiadását július és augustus hónapokra felfüggeszti.

— Austria és Poroszország közt tárgyalások folynak az általános pénzlábot illetőleg.

— Szilágyi Sándor, eddig kecskeméti tanár, a nagykorösi főgymnásiumba a történeti tan-székre hivatott meg.

— A magyar erdőszegyesületnek e hó 22—25 napjaiban Besztercebányán tartott közgyűlésével erdősz-termény-kiállítás is rendeztetett.

— Az elhunyt Ferenczi Teréz, kinek haláláról közelebről iránk, szerencsétlen szerelemből vete véget életének. Midőn a pisztolyroppanásra szobájába siettek, őt szívéen találva, véreben lelték. A pamlagon mellette volt Czakó képe, ki hasonló módon húnyt el.

T Á R C Z A.

Nemzeti színház.

Jun. 21-én. A színház zárva.

Jun. 22-én adtak a mi színészeink egy eredeti, helyben készült vigjátékot, s játsztak ők abban egyről egyig úgy, hogy azt elbeszélni nem lehet. Erős reményünk lévén, hogy ily darab, ily előadással században csak egyszer kerül színre, s hogy mi e századon túl nem élünk: azért mind az irónak, mind a szinigazgatónak, mind a szereplőknek: legyen közös bocsánat, boruljon ez estre a feledékenység sűrű fátyola.

Jun. 23. A Próféta. Csak kétszeres áron, minek az a jó következménye volt, hogy a ház több nézőt számita, mint a második előadás alkalmával.

M I N D E N F É L E.

* Orvosi dijak Californiában. Gyakran megtörtént, hogy az orvosok Californiában betegeiktől igen sokat követeltek. Azért tehát a főváros, San Francisco orvosai igen jutányos dijak fölött egyeztek meg. E szerint egy látogatás 5 dollár, rendkívüli látogatás, mely egy óránál tovább tart, 32 dollár, egy éjeli ta-

nácskozás 100 dollár, a városon kívül, minden angol mérföldért 10 dollár, egy halotti bizonyítvány 100 dollár, egy szülésnéli segítség 3000 dollár, egy ujj levágása 100 dollár sat. Ebből láthatni, hogy

Orvosnak jó lenni

De Californiába kell menni.

* A szellemjárás történetéhez. Amerikában egy spiritualista éjjel pontosan kivehető kopogtatást hall szobájában, épen azon helyről, hol ruhaszekrénye állt. A szellemhívő perczig sem kételkedett, hogy valamely meghalt rokona jött látogatására, de meg akará tudni, melyik élő lény lelke tiszteli meg; s kérde: hogy tán neje? Hallgatás. Tán nővére? — Hasonló hallgatás. Anyja? Erre háromszoros kopogás volt a felelet. A jó fiu örült a gyöngéd anyai szeretetnek, s hogy léte felől tudakozódott. Ujra háromszoros kopogást nyert feleletül. Teljesen megnyugtatva aludt el tehát a szellembarát. Más nap reggel fel akar öltözni, s czipőit, ruháit nem leli; megy a ruhaszekrényhez, de azt feltörve és üresen találja. — A szellembarátok legközelebbi gyűlésében ez eset tárgyalás alá kerülvén, a jelenlévők nem tudának megegyezni a felett; vajjon valamely ruhatolvaj adá ki magát kopogó szellemnek, vagy valamely kopogó szellem lopta el a ruhákat?

A kolozsvári keresk. s iparkamara befolyása mellett szerkeszti Berde Áron, tanár.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

(155) (2—3) **CSÖDHIRDETMÉNY.**

A cs. k. pénzverdében K. Fejérvárt a pénzmesteri állomás 1200 pfrt évi fizetéssel, szállással, az évi fizetés összegét érő biztosíték letételi kötelezettsége mellett üresedésbe jött.

Az ezen állomásért pályázók hitelt érdemlőleg indokolt kérelmekben mutassák ki: életkorukat, valóságukat, állami szolgálatban eddig töltött idejüket, s eddigi fizetésüket, jól végzett bányászati tanulmányukat, kiemelve a pénzügyi foglalkozáshoz alkalmas voltukat, valamint nyelvismeretüket, s netaláni rokonságukat az említett hivatal valamely tisztviselőjével; továbbá, hogy a fennebbi biztosítékot letenni képesek-e? A kérelmek f. évi július 27-keig az illetők felsőbb hivatala utján ez országos pénzügyigazgatósághoz benyújtandók.

Az erdélyi cs. k. országos pénzügyigazgatóságtól. N. Szeben június 15-kén 1853.

(153) (2—3) **HIRDETMÉNY.**

A cs. k. marosujvári sóbányahivatalnál ürességben levén a **babai**

állomás, melylyel 60 pfrt évi fizetés a sóvágó-társaság ládájából, szabad szállás, kerttel, házi sülleték, és minden gyermekfogásért 24 pkr. van egybekötve, — ezennel közhírré tételik, hogy minden ezen állomást felvállalni akaró tanult bába folyó évi július 15-ig diplomájával és erélyes magaviseletéről szóló bizonyítványokkal ellátott kérését a marosujvári cs. k. só-tisztiséghez beadni el ne mulassa.

A marosujvári cs. k. sóbánya-hivatal. Junius 15-kén 1853.

(149) (3—3) **HIRDETMÉNY.**

A kolozsvári cs. k. ideigl. törvényszék fa-szükséglete beszerzése végett az 185³/₄ katonai évre 275¹/₂ bécsi öl 30'' kemény fára f. évi augusztus hóra ezennel árlejtés hirdetik.

Az árlejtésben részt venni kívánók 10⁰/₀ bánatpénzzel ellátva jelenjenek meg az említett hivatalban a délelőtti hivatalos órákban, hol az árlejtési föltételeket megtekintheük.

A cs. k. vidéki parancsnokságtól. Kolozsvárt június 5-én 1853.

(148) (3—3) **HIRDETMÉNY.**

Az országos Károli-na-kórház betegek élelmezésére, a fejérműk és ágyruhák tisztántartására, 1853 november 1-től 1854 october 1-ig, továbbá 80 bécsi öl kemény tűzi-fa szállítására, 4 mázsa fagygyu-gyertyára és 4 mázsa lámpaolajra, 16 darab surló-kefére és 16 darab ser-te-seprűre f. év augusztus 16-kra, s nem sikerülés esetében a következő napokra a délelőtti hivatalos órákban árcsökkenés fog tartatni.

Az étrendszer szerinti ételek és adagokért, továbbá a mosás, valamint a más említett szükségletekért a felkiáltási ár, a jelen évre jóvá hagyott ár leend.

A kik az árcsökkenésben részt akarnak venni, 10⁰/₀ bánatpénzzel ellátva, jelenjenek meg az irt napon a Károli-na-kórház irodájában, hol az árlejtés részletesb föltételeiről értesítettetni fognak.

A bánatpénz letételétől csak azok mentethetnek föl, a kik az árlejtési bizottmánynál felsőbbbségi bizonyítványnyal bemutatják hitelességüket s vállalkozási képességüket.

A cs. k. katonai vidéki Parancsnokságtól. Kolozsvárt jun. 5-n 1853.

MAGÁN-HIRDETÉSEK.

(157) (2—3) **FIGYELMEZTETÉS.**

Naponként történt, s a mezeitermesztermények begyűjtéséig még mennyi nem történheto jégvihar általi pusztítások elegendő okul szolgálnak arra, miszerint minden mezei gazda saját jólléte s nyugalma megszerzésére, oly egyesületbe lépjen, mely a károsodás esetében, kártalanítással, előbbi helyzetébe visszaállítani képes legyen.

S minthogy erdélyi kölesönös jég-s tűzkármentő társulatunk az idei év folyama alatt is, mint a mult évinél még nagyobb erőt képes volt kifejteni, ennél fogva, mindazont. cz. mezeigazdák, kik még nem részesei ezen társulatnak, teljes bizalommal fölszólítatnak: természetményeik

mentesítésével e hazai társulatunkba annál inkább résztvenni, mivel ezen társulat tagjainak egyszersmind módot nyujt, a társulat pénztárához csak is annyival járulni, mennyi ennek évi kiadása.

Ezen társulatbai beállítás megtörténhetik akár a társulat igazgatóságánál Kolozsvárt (Belső-középutca Ócsaiház 457 szám alatt, akár pedig kis hazánk vidékein következő ügyvivőseinknél u. m. *Balásfalván*: t. Daniel Eugen, *Bánfi-Hunyadon*: Ujvári László, *Baróton*: Császár Dávid, *Besztérczén*: Kreisel Daniel, *Bethlenben*: Mihály Endre, *Déésen*: Kovács és Torma, *Dobokán*: Hodor Károly, *Erdő Sz-Györgyön*: László Gergely, *Gidófalván*: Vajna Károly, *K. Fejérváron*: Izay Antal, *K. Vá-*

sárhelyen: Kovács Daniel, *Koloson*: Veres Sándor, *M. Berkeszen*: Takács Sigmond, *M. Egregyen*: Kethely József, *M. Gy. Monostoron*: Hory Farkas, *M. Vásárhelyen*: Czecz Miklós, *Pusztakamaráson*: Mosa Samu, *Szász-Régenbe*: Hellvig Károly, *Székely-Udvarhelyen*: Czimbalmos Lajos, *Sz. Somlyón*: ifj. Lázár János, *Tekében*: Weber M. F. *Tordán*: Vélits Lajos, *Zilahon*: Harmath János uraknál.

(152) (3—3) **Metszett üvegek**

u. m. **poharak, karafiók, boutellák** s több efélék valódi jutányos áron kaphatók a VAD-MACSKA című kereskedésben Kolozsvárt.

Előfizetési ár:
Évnyegyedre vidéken 2 ft. 50 kr. helyt 2 ft. 24 kr.
Félévra vidéken 5 ft. 40 kr. helyt 4 ft. 48 kr.

A Hetilap megjelen Kolozsvárt hetenként kétszer, szerdán és szombaton egy-egy iven.
A hirdetések ára soronként 3 pkr.

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomó int. betüivel. Kiadó TILSCH JÁNOS, könyvárus.